

Aanvullende beoordeling

**Bacheloropleiding
Geschiedenis**

**Faculteit Geesteswetenschappen,
Universiteit Utrecht**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q544

© 2015 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Utrecht.....	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling	5
Kwantitatieve gegevens over de opleiding	5
Samenstelling van het panel.....	5
Aanleiding en achtergrond	6
Werkwijze van het panel	6
Samenvattend oordeel van het panel.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	11
Bijlagen.....	15
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van het panel.....	17
Bijlage 2: Bestudeerde eindwerkstukken en documenten	19
Bijlage 3: Programma aanvullende beoordeling.....	21

Dit rapport is vastgesteld op 11 november 2015.

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (22 november 2011).

Administratieve gegevens van de opleiding

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Utrecht
Variant:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	29-06-2016

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn niet opgenomen in dit rapport, deze gegevens zijn te vinden in het rapport Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies, Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht (2013).

Samenstelling van het panel

Het panel dat de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Utrecht beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Luc François (voorzitter), emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent;
- Dr. Jan Orbie, hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Friso Wielenga, hoogleraar-directeur van het Zentrum für Niederlande-Studien aan de Westfälische Wilhelms-Universität in Münster;
- Prof. dr. Jan Hein Furnée, hoogleraar Europese cultuurgeschiedenis bij de opleiding Geschiedenis van de Radboud Universiteit.

Het panel werd ondersteund door Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA, die optrad als secretaris. De curricula vitae van de leden van het panel zijn opgenomen in Bijlage 1.

Aanleiding en achtergrond

De bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Utrecht is in april 2013 beoordeeld door een panel onder leiding van prof. dr. Marjan Schwegman. Het panel heeft het beoordelingsrapport in november 2013 afgerond. In het rapport werd één van de standaarden uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling) als onvoldoende beoordeeld, namelijk Standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties). De overige standaarden zijn als voldoende beoordeeld en vallen om die reden buiten deze herbeoordeling.

De NVAO heeft besloten om de accreditatie van de bacheloropleiding Geschiedenis met twee jaar te verlengen (tot en met 29-06-2016) en de opleiding een herstelperiode toe te kennen. De visitatie vond plaats op een moment dat de opleiding bezig was met het ontwikkelen van een nieuw studieprogramma. Het nieuwe studieprogramma is voor eerstejaars van start gegaan op 1 september 2013 en heeft voor de rest van het bachelorprogramma zijn beslag gekregen vanaf 1 september 2014. Na 1 september 2014 werd het oude programma door studenten niet meer gevolgd. De opleiding heeft in het door de NVAO goedgekeurde herstelpun maatregelen opgenomen voor het nieuwe programma en voor zittende studenten in het oude programma. Deze maatregelen hebben betrekking op het functioneren van de examencommissie, het verbeteren van de toetsings- en beoordelingssystematiek van het bacheloreindwerkstuk en het verhogen van het gerealiseerde eindniveau.

De Universiteit Utrecht moet uiterlijk op 31 december 2015 opnieuw accreditatie voor de opleiding aanvragen. Bij deze aanvraag voegt de Universiteit Utrecht een verslag van een beoordeling door een panel van deskundigen van in ieder geval Standaard 3. Het panel betreft in zijn beoordeling de effecten van de maatregelen die in het herstelpun van de opleiding zijn beschreven.

Twee leden van het panel dat de aanvullende beoordeling uitvoert waren ook betrokken bij de beoordeling van de opleiding in april 2013, namelijk prof. dr. Luc François en dr. Jan Orbie. Het panel is aangevuld met twee nieuwe leden; prof. dr. Friso Wielenga en prof. dr. Jan Hein Furnée.

De Universiteit Utrecht heeft een beknopte notitie geschreven die de stand van zaken beschrijft na uitvoering van de maatregelen uit het herstelpun.

Werkwijze van het panel

Voorbereiding en beoordelingssystematiek

Conform de 'NVAO Uitgangspunten bij de beoordeling van een opleiding in een herstelperiode' (november 2014) heeft het panel bij de beoordeling van het herstel van de opleiding gekozen voor een proportionele benadering. In 2013 beoordeelde het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen een te groot aantal bacheloreindwerkstukken uit de opleiding als onvoldoende. De geadviseerde herstelmaatregelen van het panel betroffen het verbeteren van de consistentie en transparantie van de toetsing en beoordeling van het bacheloreindwerkstuk, van het functioneren van de examencommissie en van het gerealiseerde eindniveau.

Het panel heeft gekozen voor een werkwijze waarbij het in eerste instantie een schriftelijke beoordeling uitvoert en daarna op basis van de eerste bevindingen, en in overleg met de

universiteit, beslist over het inplannen van een aanvullend gesprek met vertegenwoordigers uit de opleiding of het afleggen van een visitatiebezoek. Ter beoordeling van de uitvoering en het effect van de herstelmaatregelen en de kwaliteit van Standaard 3 bestudeerde het panel een door de opleiding opgestelde stand-van-zakennotitie (juni 2015), herziene documentatie (zoals beoordelingsformulieren en richtlijnen) en een representatieve selectie bacheloreindwerkstukken inclusief de schriftelijke neerslag van de beoordeling van deze bacheloreindwerkstukken.

De projectleider van QANU selecteerde in overleg met de voorzitter van het panel 16 eindwerkstukken uit de opleiding. Het panel heeft 10 eindwerkstukken bestudeerd die zijn geschreven in de periode dat de opleiding de herstelmaatregelen heeft ingevoerd. Deze eindwerkstukken laten de ontwikkeling zien die de opleiding heeft doorgemaakt. Daarnaast heeft het panel 6 eindwerkstukken bestudeerd uit de periode waarin de herstelmaatregelen volgens de opleiding (voor zover meetbaar op het moment van herbeoordeling) effect hebben gesorteerd, namelijk 1 januari 2015 tot het moment van beoordeling. Het overzicht met bestudeerde eindwerkstukken en documenten is opgenomen in Bijlage 2.

Op basis van de uitkomsten van het schriftelijke onderzoek heeft het panel besloten op 13 oktober een intern overleg te houden en op dezelfde dag een aanvullend gesprek in te plannen met vertegenwoordigers uit de opleiding. Het beoordelingsprogramma is opgenomen in Bijlage 3.

Rapportage

Op basis van de bevindingen heeft de secretaris een conceptrapport opgesteld. Na vaststelling van het conceptrapport door de panelleden is deze aan de opleiding voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleiding is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van het panel

In 2013 heeft het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen 2013 Standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling, 22 november 2011) als onvoldoende beoordeeld. Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van het panel dat de herbeoordeling van deze standaard heeft uitgevoerd. Het panel baseert zijn oordeel op informatie uit de stand-van-zakennotitie, herziene documentatie, een selectie van bacheloreindwerkstukken en bijbehorende beoordelingsformulieren en een gesprek met opleidingsvertegenwoordigers.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerd eindniveau

In 2013 concludeerde het panel dat de kwaliteit van toetsing in de cursussen van de opleiding voldoende is en dat studenten in het algemeen goed geïnformeerd worden over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De toetsing en beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van studenten in Onderzoeksseminar III en het bacheloreindwerkstuk waren volgens het panel echter onvoldoende transparant en consistent. Ook vervulde de examencommissie van de opleiding haar wettelijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van toetsing volgens het panel nog niet volledig en beoordeelde het panel een te groot aantal bestudeerde bacheloreindwerkstukken als onvoldoende.

Het panel heeft onderzoek gedaan naar de uitvoering en het effect van de herstelmaatregelen die de opleiding na 2013 heeft doorgevoerd. Het concludeert dat de examencommissie maatregelen heeft genomen en haar wettelijke verantwoordelijkheden nu vervult. De nieuwe examencommissie heeft onder andere een toetsplan ontwikkeld waarmee het de toetsing in de opleiding in een cyclus van drie jaar onderzoekt en een aselechte steekproef van bacheloreindwerkstukken bekijkt. De leden van de examencommissie worden daarnaast nog altijd gecompenseerd en ondersteund door een ambtelijk secretaris en een facultaire toetscommissie.

Het panel heeft tot zijn tevredenheid vastgesteld dat de opleiding diverse verbeteringen in het curriculum en de begeleiding voor studenten in de laatste fase van hun studie heeft doorgevoerd. Conform het herstelplan zijn het Onderzoeksseminar III en het bacheloreindwerkstuk losgekoppeld. Het bacheloreindwerkstuk is nu een op zichzelf staand programmaonderdeel dat met een voldoende moet worden afgesloten en niet langer gecompenseerd kan worden. Andere positieve verbeteringen zijn onder meer de versteviging en explicitering van de leerlijn onderzoeks- en schrijfvaardigheden in het nieuwe curriculum, de nieuwe taak van de tutor om voor de zomer van het derde jaar met student en begeleider in gesprek te gaan over de onderwerpskeuze voor het bacheloreindwerkstuk, de schaalverkleining in de scriptieseminars en het aanwijzen van coördinatoren voor eerstejaarscursussen, verdiepingspakketten en minorpakketten, die de coherentie in cursusinhoud en toetsing van het hele programma in de gaten houden.

Ter verbetering van de betrouwbaarheid en de transparantie van toetsing en beoordeling van het gerealiseerde eindniveau heeft de opleiding conform het herstelplan onder andere een systeem van tweede en derde lezers voor bacheloreindwerkstukken geïntroduceerd, maakt de opleiding nu gebruik van het facultaire beoordelingsformulier voor bacheloreindwerkstukken en heeft de opleiding een *rubric* ontwikkeld voor de inhoudelijke weging van de verschillende beoordelingscriteria. Hoewel verbetering op een aantal aspecten mogelijk blijft, concludeert het panel dat de opleiding de beoordelingssystematiek en – procedures adequaat en volgens

herstelplan heeft aangepast. Op basis van een steekproef van bacheloreindwerkstukken stelt het panel eveneens vast dat studenten het beoogde eindniveau realiseren.

Op basis van bovenstaande bevindingen beoordeelt het panel Standaard 3 van de opleiding als 'voldoende'. Het panel merkt daarbij wel aan dat aan de opvolging van herziene procedures door stafleden, en daarmee aan de duurzaamheid van de herstelmaatregelen op de langere termijn, nog wordt gewerkt. Het is duidelijk dat er in de opleiding een cultuuromslag gaande is. Het panel heeft hierover met het opleidingsmanagement gesproken. Het stelt vast dat het management zich ervan bewust is dat deze cultuuromslag noodzakelijk is en urgentie vereist. Dat geeft het panel vertrouwen. Het panel heeft er begrip voor dat een cultuuromslag in een relatief groot departement als het departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis tijd kost. Het adviseert daarom dat over een periode van enkele jaren wordt nagegaan of de ingezette cultuuromslag ook daadwerkelijk is voltooid. Totdat dit het geval is zouden de opleidingsdirecteur en de examencommissie volgens het panel verscherpte controle op de toepassing van de eigen procedures moeten uitoefenen.

Het panel beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	<i>voldoende</i>
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	<i>voldoende</i>
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle leden van het panel kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 11 november 2015.

Prof. dr. Luc François
Voorzitter

Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA
Secretaris

Behandeling van standaard 3 uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Bevindingen en aandachtspunten 2013

In 2013 concludeerde het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen dat de toetsen in de bacheloropleiding voldoende gevarieerd zijn en een opbouw in complexiteit kennen. De Faculteit Geesteswetenschappen besteedt daarnaast aandacht aan de kwaliteit van toetsing en de borging van het gerealiseerde eindniveau: het heeft een online trainingsmodule Toetsing beschikbaar gesteld, voorziet in ambtelijke ondersteuning voor de examencommissies van de faculteit en heeft in 2011-2012 een toetscommissie ingesteld die in opdracht van examencommissie steekproefsgewijs toetsing onderzoekt.

Het panel plaatste in 2013 echter ook kritische kanttekeningen bij Standaard 3. Ten eerste functioneerde de examencommissie van de bacheloropleiding volgens het panel onvoldoende proactief en systematisch in het vervullen van haar wettelijke verantwoordelijkheid. Ten tweede liet de transparantie van toetsing en beoordeling, specifiek van de cursus Onderzoekseminar III en het bacheloreindwerkstuk, te wensen over. Ten derde voldeed een te groot aantal bacheloreindwerkstukken niet aan de voorwaarden voor wetenschappelijke basiskwaliteit. Voorbeelden van destijds geconstateerde gebreken in de bacheloreindwerkstukken zijn: te beperkt brongebruik, onvoldoende onderbouwing van de gevolgde onderzoeksmethode en te weinig reflectie op de onderzoeksresultaten. De als onvoldoende beoordeelde eindwerkstukken waren in de optiek van het panel te beschrijvend van aard en vertoonden te weinig wetenschappelijke diepgang.

In zijn beoordelingsrapport adviseerde het panel de opleiding in 2013 om het eindniveau van de eindwerkstukken te verhogen, de coherentie en transparantie van de beoordeling van het eindwerkstuk te verbeteren en ervoor te zorgen dat de examencommissie haar wettelijke rol als verantwoordelijke voor de kwaliteit van toetsing en gerealiseerd eindniveau op korte termijn gaat vervullen.

Bevindingen 2015

De opleiding heeft naar aanleiding van het visitatierapport en de aanbevelingen van het panel verschillende maatregelen genomen.

De examencommissies geschiedenis en kunstgeschiedenis zijn gefuseerd en er is een extern lid vanuit een andere examencommissie toegevoegd. Op basis van de stand-van-zakennotitie en een gesprek met de voorzitter van de nieuwe examencommissie stelt het panel vast dat de nieuwe examencommissie haar wettelijke verantwoordelijkheden naar behoren vervult. De examencommissie heeft een toetsplan ontwikkeld waarmee het de toetsing in de opleiding in een cyclus van drie jaar onderzoekt. De leden van de examencommissie worden voor hun werkzaamheden gecompenseerd en de examencommissie wordt nog altijd ondersteund door een ambtelijk secretaris en een facultaire toetscommissie. Het panel vindt het positief dat de examencommissie een aselechte steekproef van bacheloreindwerkstukken uit de periode 1 januari 2014 – 20 maart 2015 heeft onderzocht. Het adviseert de examencommissie om in de toekomst op regelmatige basis steekproeven van bacheloreindwerkstukken, inclusief beoordelingsformulieren, te blijven nemen (zie onder).

In het oude programma zijn er onder andere overgangsprogramma's ingevoerd en aanpassingen in handleidingen en beoordelingsprocedures gedaan. Het effect van deze maatregelen blijkt uit het gerealiseerd eindniveau en de werkwijze bij het toetsen en beoordelen daarvan (zie onder). Na de visitatie in 2013 heeft de opleiding daarnaast het

nieuwe programma doorgelicht. De genomen maatregelen in het nieuwe programma hebben deels betrekking op toetsing en beoordeling, en deels betrekking op het curriculum, de voorlichting, de staf en de begeleiding van studenten (Standaard 2). Hoewel het panel formeel geen beoordeling van Standaard 2 uitvoert, gaat het hieronder ook in op de genomen maatregelen onder deze standaard. De reden hiervoor is dat ook deze maatregelen hun uitwerking hebben op het gerealiseerde eindniveau.

Conform de aanbevelingen van het vorige panel heeft de opleiding het Onderzoeksseminar III en het bacheloreindwerkstuk van elkaar losgekoppeld. Het bacheloreindwerkstuk is nu een op zichzelf staand programmaonderdeel dat met een voldoende moet worden afgesloten en niet gecompenseerd kan worden. Het panel beschouwt dit als een verstandige en noodzakelijke verbetering. De intensivering van de begeleiding van de scriptie in het nieuwe programma is eveneens een vooruitgang. De tutor bespreekt nu voor de zomer van het derde jaar de onderwerpskeuze voor het bacheloreindwerkstuk met de student en de begeleider. Om studenten bij hun keuze te helpen wordt er aan het eind van het tweede jaar een scriptiemarkt georganiseerd. In het derde jaar schrijven studenten hun scriptie in een scriptieseminar waaraan maximaal 7 studenten deelnemen.

Een andere positieve ontwikkeling is volgens het panel dat de leerlijn onderzoeks- en schrijfvaardigheden in het nieuwe curriculum is verstevigd en geëxpliciteerd. De eindtermen van de nieuwe cursussen 'Onderzoeksseminar A en B' zijn zichtbaar geënt op de eindtermen van het bacheloreindwerkstuk. Ook zijn er in het tweede en het derde jaar van de opleiding 'Verdiepingspakketten' geïntroduceerd waarin systematisch aan onderzoeks- en schrijfvaardigheden wordt gewerkt, en besteedt de opleiding in de cursus 'Grondslagen van de Geschiedenis' meer aandacht aan filosofische en theoretische vragen met betrekking tot onderwerpskeuze, historische argumentatie en de betekenis en rol van concepten en theorieën. Deze curriculumwijzigingen leiden ertoe dat studenten een stevigere basis ontwikkelen in vaardigheden die nodig zijn voor het schrijven van een academisch bacheloreindwerkstuk.

Het vorige visitatiepanel was kritisch over het bestaan van discrepanties in de zwaarte van de becijfering tussen verschillende werkgroepen van het Onderzoeksseminar III en het ontbreken van uniformiteit in de opzet van dit examenonderdeel. Het panel heeft dan ook met instemming vernomen dat het opleidingsmanagement conform het herstelplan coördinatoren voor eerstejaarscursussen, verdiepingspakketten en minorpakketten heeft aangewezen, die de coherentie in cursusinhoud en toetsing van het hele programma in de gaten houden. Deze maatregel komt de samenhang in het programma ten goede en zorgt ervoor dat verantwoordelijkheden voor de onderlinge relatie tussen de inhoud van onderwijspakketten en leerdoelen, eindtermen en toetsing duidelijker zijn belegd. Het is daarbij wel van belang dat verantwoordelijken zich bewust zijn van het belang van hun taak en daarop indien nodig door het opleidingsmanagement worden aangesproken (zie onder).

Naar aanleiding van de kanttekeningen van het vorige panel bij de transparantie van toetsing en beoordeling van het gerealiseerde eindniveau heeft de opleiding nog meer maatregelen genomen.

Ten eerste is er conform het herstelplan een systeem van tweede en derde lezers voor bacheloreindwerkstukken geïntroduceerd. Dit houdt in dat ieder bacheloreindwerkstuk nu door een tweede lezer moet worden beoordeeld en dat in de Onderwijs- en Examenregeling is vastgelegd dat alle bacheloreindwerkstukken met een voldoende onder de 7 door een derde lezer moeten worden bekeken. De tweede en derde lezers vullen een eigen

beoordelingsformulier in. Het panel is positief over de introductie van tweede en derde lezers en stelt vast dat het functioneren als tweede of derde lezer een vastgelegde taak is waarvoor docenten afdoende taakuren ontvangen. Het panel heeft op basis van de geselecteerde eindwerkstukken echter ook moeten constateren dat de opleiding nog niet kan garanderen dat het systeem van tweede en derde lezers altijd wordt toegepast: in een paar van de geselecteerde eindwerkstukken uit de periode januari 2015 – augustus 2015 ontbraken beoordelingsformulieren van een tweede of een derde lezer.

Ten tweede maakt de opleiding nu gebruik van het facultaire beoordelingsformulier voor bacheloreindwerkstukken en heeft de opleiding een *rubric* ontwikkeld. De *rubric* is bedoeld als hulpmiddel voor de examinerator bij het invullen van het beoordelingsformulier en maakt aan studenten en docenten duidelijk aan welke vereisten het bacheloreindwerkstuk dient te voldoen. Het panel heeft het beoordelingsformulier en de *rubric* bestudeerd. Het panel is positief over het gebruik van een standaardbeoordelingsformulier en een *rubric*. Het panel vindt het echter verwarrend dat in het beoordelingsformulier wordt gewerkt met de oordelen ‘onvoldoende/voldoende/goed/excellent’ (die vervolgens weer leiden tot een cijfermatig oordeel), terwijl de kwalitatieve niveaus in de *rubric* worden vertaald naar cijfers. Het adviseert de opleiding en faculteit om de ‘rubric’ en het beoordelingsformulier in dat opzicht beter op elkaar te laten aansluiten. Voorts stelt het panel op basis van de steekproef van bacheloreindwerkstukken vast dat het voorkomt dat tweede lezers het onderdeel ‘zelfstandigheid’ in het beoordelingsformulier invullen. Het panel adviseert de faculteit om beter te waarborgen dat tweede lezers alleen een oordeel vellen over onderdelen die zij kunnen beoordelen. Ook heeft het panel in de steekproef gezien dat het, in tegenspraak met de eigen beoordelingsprocedures, kan voorkomen dat een student een onvoldoende op enkele beoordelingscriteria voor het bacheloreindwerkstuk krijgt, maar toch een voldoende voor het bacheloreindwerkstuk ontvangt. Tijdens het gesprek van het panel met opleidingsvertegenwoordigers gaven de onderwijsdirecteur en de vicedecaan *undergraduate* onderwijs aan dat dit een onwenselijke situatie is. De opleidingsvertegenwoordigers zijn voornemens om op zeer korte termijn extra, desnoods sanctionerende, maatregelen te nemen die ervoor moeten zorgen dat alle examinatoren de geldende voorschriften opvolgen. Het panel juicht dit toe. Gezien de geconstateerde problematiek adviseert het panel de examencommissie om de komende jaren steekproeven van bacheloreindwerkstukken te blijven nemen.

Het panel heeft een steekproef van eindwerkstukken bestudeerd. Een overzicht van de bestudeerde eindwerkstukken is opgenomen in Bijlage 2. Het betreft eindwerkstukken van studenten die met hun studie zijn begonnen in het oude curriculum. De eerste lichting studenten die het nieuwe curriculum volledig heeft doorlopen zal pas in het studiejaar 2015-2016 een bacheloreindwerkstuk schrijven. Het volledige effect van alle herstelmaatregelen op het gerealiseerde eindniveau is daarom op het moment van de herstelbeoordeling nog niet te beoordelen. Het panel stelt op basis van de geselecteerde bacheloreindwerkstukken echter vast dat de herstelmaatregelen tot het beoordelingsmoment voldoende effect hebben gehad: alle door het panel bestudeerde eindwerkstukken voldoen aan de criteria van wetenschappelijke basiskwaliteit. In een aantal gevallen zouden één of meerdere panelleden een bacheloreindwerkstuk uit de periode januari 2015 – augustus 2015 lager hebben beoordeeld, in één geval vond een panellid de beoordeling iets te streng. De commissie verwacht dat de invoering van de verdiepingspakketten het gemiddelde niveau van de bacheloreindwerkstukken naar een hoger niveau zal tillen.

Samengevat concludeert het panel dat de opleiding de voorgenomen herstelmaatregelen voor studenten in het oude en het herziene curriculum adequaat heeft doorgevoerd. De opleiding

heeft bestaande beoordelingsprocedures en –protocollen verhelderd en geïntensiveerd en het bacheloreindwerkstuk losgekoppeld van het Onderzoeksseminar III. Op basis van de bestudeerde bacheloreindwerkstukken stelt het panel vast dat het gerealiseerde eindniveau van afgestudeerden nu voldoet. Op basis van de beoordelingsformulieren bij de bacheloreindwerkstukken stelt het panel echter ook vast dat de opvolging van herziene procedures door stafleden nog ‘work-in-progress’ is. Het is duidelijk dat er in de opleiding nog een culturomslag gaande is.

Het panel heeft met het management van de faculteit en de opleiding en de voorzitter van de examencommissie gesproken over de noodzaak van het realiseren van bovengenoemde culturomslag en van een strengere mate van toezicht zolang de culturomslag nog niet is afgerond. Het stelt vast dat het management zich bewust is van de urgentie van de problematiek en van de eigen rol in het creëren van draagvlak en het houden van toezicht. Dit geeft het panel vertrouwen. Het panel heeft er begrip voor dat een culturomslag in een relatief groot departement als het departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis tijd kost.

Overwegingen

Het panel heeft na bestudering van de stand-van-zakennotitie en herziene documenten vastgesteld dat de opleiding de maatregelen uit het herstelplan heeft uitgevoerd. De aanpassingen in het curriculum, de studiebegeleiding en de toetsing en beoordeling van het gerealiseerd eindniveau hebben ertoe geleid dat het gerealiseerde eindniveau van afgestudeerden nu voldoende is. Hoewel verbetering op een aantal aspecten mogelijk blijft, heeft de opleiding de beoordelingssystematiek en – procedures adequaat en volgens herstelplan aangepast. Er is een culturomslag gaande die ertoe zal leiden dat de nieuwe procedures en beoordelingssystematiek consequent worden gevolgd. Met het oog op de duurzaamheid van de genomen herstelmaatregelen is het panel van mening dat over enkele jaren moet worden onderzocht of de culturomslag in de opleiding dan inderdaad is voltooid. Totdat dit het geval is zouden de opleidingsdirecteur en de examencommissie volgens het panel verscherpte controle op de toepassing van de eigen procedures moeten uitoefenen.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van het panel

Prof. dr. Luc François is emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent. Van 2001 tot 2006 was hij onderwijsdirecteur van deze universiteit en van 2004 tot maart 2011 directeur van de Associatie Universiteit Gent. Van 2011 tot 2014 was hij rectoraal adviseur internationalisering. Van 2011 tot 2014 was hij voorzitter van de HBO5-commissie, die de minister van Onderwijs en Vorming advies verleent over de aanvragen tot inrichting van HBO5-opleidingen ('associate degrees'). Sinds 1 april 2014 is hij voorzitter van de Commissie Hoger Onderwijs. Op verzoek van de NVAO zetelde hij in diverse commissies, belast met de audits aan Nederlandse hogescholen met betrekking tot de institutionele toets kwaliteitszorg.

Dr. Jan Orbie is hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent. Hij geeft onder andere cursussen in de theorie van Europese integratie, Europees extern beleid en Europese (handels)politiek. Zijn onderzoek richt zich op het internationale beleid van de Europese Unie. Hij is auteur van vele hoofdstukken, artikelen en boeken over Europees handels- en ontwikkelingsbeleid en over de promotie van sociale normen en democratie in het extern beleid van de EU. Hij was lid van visitatiecommissies in Europese studies in Vlaanderen (2010-2011) en Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen in Nederland (2012-2013).

Prof. dr. Friso Wielenga (1956) studeerde geschiedenis aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en aan de Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität in Bonn. Hij promoveerde in 1989 aan de VU en was vervolgens docent Internationale organisaties aan de RU Groningen (1989-90) en universitair hoofddocent bij de afdeling Politieke Geschiedenis van de Universiteit Utrecht. Van 1992-1997 was hij tevens bijzonder hoogleraar Duitslandstudies aan de RU Groningen en van 1997-99 bijzonder hoogleraar Moderne Duitse geschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Sinds 1999 is hij hoogleraar-directeur van het Zentrum für Niederlande-Studien aan de Westfälische Wilhelms-Universität in Münster. Hij publiceerde over Nederlands-Duitse betrekkingen, moderne Duitse geschiedenis en over Nederlandse geschiedenis. Zijn handboek *Geschiedenis van Nederland. Van de Opstand tot heden* (Amsterdam 2014, 3e druk) verscheen ook in het Duits en het Engels.

Prof. dr. Jan Hein Furnée (1972) is als hoogleraar Europese cultuurgeschiedenis verbonden aan de opleiding Geschiedenis van de Radboud Universiteit. Hij studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde aan dezelfde universiteit op een onderzoek naar vrijetijdscultuur en sociale verhoudingen in negentiende-eeuws Den Haag. Van 2005 tot 2015 was universitair docent moderne geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en van 2011 tot 2015 tevens deeltijdhoogleraar geschiedenis aan de Open Universiteit. Hij is gespecialiseerd in stedelijke vrijetijdscultuur en consumptiecultuur in de negentiende eeuw. In 2012 publiceerde hij *Plaatsen van beschaafd vertier. Standsbesef en stedelijke cultuur in Den Haag, 1850-1890* (Bert Bakker, 903 p.).

Bijlage 3: Programma beoordeling herstel

Universiteit Utrecht			Datum: 13 oktober 2015 Locatie: Utrecht, QANU Catharijnesingel 56 3503 RA Utrecht
13.15 – 13.30	Skype opzetten en verbinding Friso Wielenga maken	Vorbereiding	Panellleden: Prof. Luc François (voorzitter) Dr. Jan Orbie Prof.dr. Jan Hein Furnée Prof. Friso Wielenga (SKYPE)
13.30 – 14.15	Bacheloropleiding Geschiedenis – voorbereidend overleg	Herbeoordeling standaard 3	
14.15 – 15.15	Gesprek met: Prof.dr. Leen Dorsman, onderwijsdirecteur departement Geschiedenis/Kunstgeschiedenis Prof.dr. Joris van Eijnatten, departementshoofd Geschiedenis/Kunstgeschiedenis Dr. Floris van den Eijnde, eerste beoordelaar eindwerkstuk van student met studentnummer 4026926 Prof.dr. Ido de Haan, voorzitter examencommissie Prof.dr. Peter Schrijver, vice-decaan undergraduate onderwijs	Herbeoordeling standaard 3	
15.15-16.00	Bacheloropleiding Geschiedenis (56034) – verzamelen conclusies en oordelen	Herbeoordeling standaard 3	
16.00-16.15	Afronding	Koffie/thee	

